

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 An ne Episcopalis dignitas fuerit in Ecclesia super sacerdotalem
necessaria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

FR. DOMINICI SOTO
SEGOBIENSIS THEOLOGI
ORDINIS PRÆDICATORVM,

Liber Decimus De Iustitia & Iure.

PROOEMIUM.

Liberum decimum, qui huius nostri destinati operis conclusio est, de Episcopum ordine, de quo eorum potissimum in suis diocesis re-
sidentia polliciti sumus. Nā postquam in septem prioribus in con-
suetas iustitiæ inuentioneque species, quæ illi generi directè substant,
absoluimus; in tribus subsequentibus, religionis materiam eidem iustitiæ an-
nexam subtexere tulit animus. Sic enim arbitrati sumus, totum negotium de ius-
titiæ, & iure, quem titulum eidem operi inscripsimus, pro virili nostra ad iustiti-
per tractare. Non ergo, tum utilius, ac pulchrius, tum etiam ad rem accommo-
datius colophonem operi adhibere duximus, quam si extremam manū ad An-
ticipitum dignitatem, & functionem admouerimus: in quibus sacrosanctum ius-
titiæ columen, super omnes, qui Christiana censentur religione eminentissime
promicare, condecet. In quinque ergo membra, & quæstiones præsentem librum
dispartiti sumus. In quarum prima dignitas, institutumque episcoporum, quale
sit quoque iure institutum, elucidatur. In secunda de episcopali prouincia aduen-
da differtur. In tertia eorum residentia. In quarta de ratione, & modo, quo te-
nentur ecclesiasticos prouentus dispendere, ac dispensare. Ac demum in quinta
de officio diuino, cuius solutione clerici eosdem promerentur fructus.

Argū
libri.

Partius
libri.

QVÆSTIO PRIMA, DE EPISCOPALI
instituto, & iure, quo institutum est.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utum episcopalis dignitas fuerit in ecclesia super sacerdotalem necessaria.

Nitū ergo disputationis no-
stræ inde nobis auspiciū
est, ut rationem episcopalis
culminis perpedamus. Appa-
ret namq; præter sacerdoti-
alem dignitatem neutiquam
fuisse episcopalem ecclesiæ necessariā. Di-
gnitas. n. facultasque ministrorum ex eorū
functione penditur. Functio autem sa-
cerdotalis est sacrosancti corporis Christi
consecratio, ac dispensatio, quo nullus sa-
cer acutus esse potest maior. Secūdo Si ad
figuram id referre lubet, sacerdos effigie
Christi in ecclesia gerit, quatenus se pro
nobis in ara crucis ob ulit, Christo autē
in ecclesia nemo altior excogitari potest,
utpote qui caput eius est, atque adeo ne-
que representatio esse potest sublimior,
ergo nulla est præstantior sacerdotali po-
tetas. Tertio, ut ad quæstionis titulum al-
ludamus, etiam si gradus ille super ier pol-
fibilis esset, nō erat necessarius, siquidem
per

1. Arg.

Secūdo

Tertio

per singulos sacerdotes omnia possent ecclesiastica munera administrari: ad quos perinde expeditior foret accessus, cum quicumque pareciani ad suum Plebanum facillime accurrent, qui suas causas definiret. In contrarium autem est traditio Dionisij Apostolorum seculo scribentis: qui 5. c. Ecclesiasticæ Hic archie, Pontificalem dignitatem sacerdotali præfert: dicens sacerdotum esse populorum purgare, & illuminare: pontificum vero hæc ipsa & supra hæc, ipsum perficere.

In ingressu itaui præsentis tractatus proponendus ab oculis & pontifici gradus, institutumque adeo & functio: Quod quidem, ut de nomine primum expendamus, ab Hier. Græcæ perito in epistola ad Euagrium, quæ refertur 93. can. legimus episcopos super intendentes appellari.

Hier.

Ἐπιτονωσιμὴν nanque idem est, quod super intendere. idemque ait Aug. super epistolam ad Tim. & refertur. 8. q. 1. can. qui episcopatum. Quamquæ & vis verbi Græci, vehementiam attentionemque mentis explicat, ut idem sit quod inspicere, & tota mentis acie atque animi solertia aduigilare: ut episcopum esse idem sit quod in perpetua secula persistere, indefesteq; suo gregi inuigilare, ac prospicere. Quocirca ut ad residentiam obligationem iam hinc oculos intendere ordiamur, nemo sese interpretamento Hier. & Aug. seducat: vide licet arbitratus propterea episcopum super intendentem appellari, quod cum sacerdotes simpliciter dicantur intendentes, satis sic episcopo super ipsos, hoc est eorum tantum mores intendere, gregemque reliquum eius concedere: esset quippe hæc nocentissima fallacia. Non enim hoc tantum illud, super, significat: sed perspectio

Aug.

rem curam vigilantemque solertiam, quam non solum sacerdotibus, verum & toti gregi debent, quæ longe maior est, quàm illa quam simplices habere debent Plebani. Quo. o. aliter veritatem verbum Christi contineret, quo optimum pastorem inde commendat, quod de facie & voce tum suas cognoscat oves, tum etiã vicissim cognoscatur ab ipsis. De nomine ergo proprium, nativumque episcopi officium, & munus deprehenditur. Est enim nihil aliud quam pastor: hæc enim metaphoram, & analogiam Christus toto euangelio consulcissimè observauit. Quia vero re perspecta

non quidem solum metaphora, sed præprietas fortan est: nam mentis eruditio mo. umque institutio vere pabuli animi est. Cum multi ergo essent alij præfectorum, subditorumque ordines neque regem se neque ducem, quod poterat neque prætorem, neque consulem, sed pastor quod verissime existebat censerit voluit: videlicet qui rem de caelo, & nomen deulit. Etenim cum illic meridies sit vbi sanctæ mentis ineffabili otio recubantes diuinitatis pastu perfruuntur, quem vtiq; meridiæ ostendi sibi sponsa inter Cantica efflagitabat, quasi pastor se Deus ipse relicta illic reliquis 99. ouibus, centesimam que petierat quæ situm ad nos descendisse profiteretur. Quare vt pastor fuerat veterus de cantatus: Itaque 40. Sicut pastor gregem suum pascer. Ob idque primū eius naturam nūcium ad vigilantes pastores super gregem suū Ang. li detulerunt. Ac subinde pastori se optimo solenter assumulauit, qui eum animam pro suo grege ponere nō dubitaret. In eadē igitur persistens rei figura, nō in aliam dignitatem vicarium sibi substituit, quod vt esse suarū ouium pastor. Pasce. n. inquit, oves meas, quo vtiq; verbo episcopale munus significatissime expressū est. Non ob id modo quod tum cetera beneficia quæ Anricti tes suis populis debent, tum & dāna quæ illis aut per auaritiā, aut per solcordiam, aut per crudelitatem eis dant, quod illis quæ in pastoribus & episcopis in sunt geninā habent similitudinē, in subsequens sermo latissimus luculentus declarabit, verū quod pastorale ouium præcun eius rei publicæ exercitijs pacem ac tranquillitatem supremā: quæ Christus mūdum docere instituerat, penitissime refert. Regum. n. ducū nomina licet magistratus designent suo pte munere infitos, adeo vt Homerus Regē pastorem esse aditruerit: tamē non possunt non sape bellis perurbari. Si autē consulem dicas, aut aliud iudicum genus, necesse illos est litibus obruit. Pastoris vero munus ab omni est tumultu longissime alienum, ouium innocentia taciturnitate, & simplicitate dulcissimū, ac subinde præ se ferens tum silentium illud quo suam Christus familiam voluit a terrenis abstracram coelestium negotio vacare: tum & synceram, & silentissimam obedientiam, quam sine vlla responsione oves suas Christus voluit suis adm-

Soto
de iustitia
Legimus
DIE
13

Quid
vocabu
lum epi
scopus
Laune
sonet.

nistris exhibere. Igitur ne preter scopum procedentes, consueti moris nostris oblitiscamur, ad quæstionem vnica affirmatiua conclusionem respondeatur. Necessariū fuit ex sacerdotibus episcopos institui, qui dignitate, auctoritate, & functione ceteris præmererent, Probatur. Dicitur nativæ sacerdotali dignitati facultates. Altera scilicet prima, & præcipua cōficiendi, ministrandi que corpus, & sanguinem Christi, quo tota ecclesiastica religio refertur. Altera verò eidem subterueniens ad præparandum ad aptandumque populum, vt pro rei dignitate sicofantam illam synaxim suscipiant, videlicet ad purgandum ipsam a peccatis doctrinaque illuminandum, atque adeo gubernandum. Et quidem quantum ad primum, sacerdos eo ipso quod sacro illo ordine initiatus est, a nullo amplius dependet, sed caractere ipso Christi ad id muneris plenissime pollet, vt quouscunq; consecrat tenauerit, ve e sacrum cōficiat ad quod igitur nullo opus habet superiori. Sed quantum ad secundum decensissimū fuit, iurique naturali consonantissimum, vt inter sacerdotes vnus in tota esset dignissimus, qui totam gubernaret, atque adeo a quo sacerdotalis iurisdicctio dependeret, ne videlicet presbyteri quosconque obuios a peccatis absoluere temere posset, quod ad facultatem præparandi populū attinet, nisi iurisdicctio ab episcopo inter ipsos disperita. Et ita ergo episcopus, licet non in consecratione corporis, & sanguinis, tamen in iurisdicctioe sacerdotibus superior. Quod autem hoc fuerit rationi naturali germanum, patet. Primum si supra cælestia suscipias, inter beatas illas mentes ordines sunt, hierarchieque distinctæ, nempe vt inferiores per superiores illuminentur. Inter quas ideo sunt angeli & Archangeli, & principatus, &c. Rursus inter corporalia Deus, qui prima est omnium causa, per sublimes cæloꝝ orbis & astra res sublunas regit & procreat. Et in ciuilibus populis necessarii etiam sunt magistratum ordines, vt videlicet plebs iudicibus, iudices autem principibus, ac regibus subdantur. Sed ecce radicem vnde huiusmodi ratio ortum ducit. Ad populi gubernationem permagna necessaria est tum prudentia & sapientia, tum etiam morum

probitas, atque adeo auctoritas cogendi errantes, in viam. Hæc autem tanta sacerdotum multitudini suppetere non possunt, necesse ergo fuit tum populo, tum etiam ipsi clero episcopum præficere, qui eis esset sicut sol ad illuminandum, & sicut norma ad regendum. Hinc ergo perpende, quantum sit dignitatis ac sanctitatis culmen episcopo necessariū. Sed de hoc alius nos locus inferius expectat. Quod si peculiare per aerea exemplum ab antiqua lege petere lubet, eodem illuc gradus distinctos inspicias. Nam cum tota tribus Leuitica, vt Magister Sententiarum in 4. distinctio. 2. 4. adnotauit, diuino esset cultui mancipata, solitamen Aaron, & filij eius etiam sacerdotes, neque verò omnes pares, sed pater erat Pontifex, cui tantum licebat leuel introire in sancta, filij autem eius simplices sacerdotes. Quare alijs ornamentis indutus erat Aaron (sicut modo episcopi) aliaque vnctione consecratur, quam ceteri, vt Leuit. 8. legitur. Cuius ideo in consecratione episcopi motio fit per illum Psalmi versiculum. Sicut vnguentum in capite, quod descendit in barbam, barbam Aaron: quod descendit in oram vestimenti eius. Nam tanta erat vnquenti effusio, ut vsque ad ima difunderetur.

Ad primum igitur capitalium argumentum respondeatur, quod etsi sacerdotali functione in consecrando sacrosancta species nulla esse queat maior, est nihilominus episcopalis dignitas superior, quantum ad aliam facultatem præparandi populū. Nam sacerdos in absolute a peccatis, ab episcopo dependet quantum ad iurisdicctionem. Solutio est Sancti Thomæ in 4. sentent. distinctio. 24. quæst. 3. art. 3. Vbi ergo non uideatur concedere simpliciter episcopalem gradum superiorem esse sacerdotali, sed solum quantum ad iurisdicctionem. Scotus verò eadem distinctio. art. 2. & Durand. ibidem quæst. 5. atque alij simpliciter concedere pergit ordinem episcopalem esse simpliciter digniorem, eo quod includit facultatem sacerdotalem cōficiendi corpus. Nam ut ca. ex literis, de excessibus prælati. cautum est, nemo antequam sit sacerdos, in episcopum potest consecrari. Addit autem tum superiorem facultatem

Conclusio rursus.

Rō conclusio.

Rō conclusio.

Elucidatio conclusio.

Ad primum arg.

S. Thom.

Scotus Duran.

tatem iurisdictionis, tum & potestatem conferendi ordines, consecrandique, ac benedicendi templa, vasaq; & vestimenta ecclesiastica, attamen parum refert, & eodem recidit. Etenim si dignitatem nudam consecrandi consideres, nulla est in episcopo maior. Quare id quod episcopus supra sacerdotem habet, non est sacerdotali dignitate præstantius: At quoniam idem episcopalis splendor sacerdotalem præsupponit, tota eius amplitudo maior est sua parte. Ad secundum verò

Ad fm.

respondetur, quòd cum Christus caput esset ecclesie, perinde erat omnium ecclesiasticorum munerum exemplar, atque Deus est omnium naturalium rerum: unde, ut Magister sent. inquit loco nuper citato, omnes ecclesie ministri, scilicet singuli suo ordine Christum secundum diuersa, quæ gessit representant illi tamè perfectius, qui secundum altiore qualitatem ipsum referunt. Sacerdotes ergo representant ipsum secundum peculiarem actum, & personalem, quo se in cruce pro nobis obtulit: episcopi verò non solum in hoc quatenus sacerdotes sunt, verum & quatenus episcopi etiam secundum id quòd caput erat, institutor: quæ ecclesie. Unde & sacerdotes ipsos consecrant atque omnes ministros, quod fecit Christus: & omnia alia ecclesiastica præparamenta benedicunt, quæ ipse instituit: atque ex plenitudine Spiritus sancti baptizatos confirmant.

ARTICVLVS II.

Vtrum episcopatus sit ordo natura a suo simplici sacerdotio distinctus.

Non satis est nosse episcopum excellentiori fungi munere, quam simplicem sacerdotem: sed rimari oportet, vtrum ex rei natura differant. Apparet enim non esse ordinem ex natura rei distinctum a sacerdote. Ait quippe Hierony. in epistola ad Euagrium supra citata, & rursus super epistolam ad Titum: quod refertur 95. distinct. can. olim idem quoadam fuisse episcopum, quod presbyterum. Id quod multis sacrorum test. monijs confirmat. Ait namque Paul. in saluatione epistolæ ad Philippenf. Paul. ad Thimot. serui Christi Iesu, om-

nibus sanctis in Christo Iesu, quam sunt Philippis, cum episcopis & diaconibus, vbi presbyteros (nam in vna ecclesia non erant episcopi plures) appellat episcopos. Quare simul componit episcopos, & diaconos. Et Act. 20. Attendite vobis, & cuncto gregi, in quo uos Spiritus sanctus posuit episcopos. Et ad Titum; Postquam, inquit, ob id ipsum reliquisse Creta, ut constitueret presbyteros per cuius res subdit: Oportet enim episcopum sine crimine esse. Et Petros, qui erat episcopus, ait in epist. 1. Presbyteros comprehendit precor. Haud ergo episcopalis dignitas a sacerdotali ex natura sua, & instituto differt. Secundo arguitur: Si episcopus ordine a sacerdote distaret, eiusmodi ordo esset verum sacramentum, atque adeo sicuti sacerdotalis character atque diaconi, sic differret. Quod falsum esse inde constat, quod tunc plures essent, quam septem ordines. In contrarium est auctoritas Augusti. in epistola ad Hieronymum, quæ refertur a q. 7. can. Quamquam, vbi ait secundum honorem vocabula iam tunc vltim obtinuisse, quod episcopatus presbyterio sit maior.

Ad præsentis questionis intelligentiam prænotandum est, bifariam intelligi posse episcopum reliquis sacerdotibus dignitate præstare. Vno modo in eodem genere: nempe intra lineam sacerdotis. Alio modo, ac si sit in altiori genere. Exempli gratia, sacerdos differt a diacono in alio genere: quia est distinctus character, distinctaque consecratio. Archidiaconus autem a diacono, & archipresbyter a presbyteris eodem genere, quia scilicet vnum eligunt qui sibi præsit. Nec refert quòd Papa illis, an illi sibi eum præstent. Hieronymus ergo hoc tantum secundo modo, puta in eodem genere arbitrari videtur olim episcopum altiore esse presbyteris: nempe quòd in schismatis remedium factum est, vt ex presbyterorum numero unus cæteris præponeretur, qui ideo non erat nisi magnus presbyter. Est. n. presbyter nihil aliud quam senior, ac pro suo ætate venerandus & colendus. Igitur ne per homonymiam, & equiuocam procedamus, ordinis nomen bifariam in vtu est. Vno modo, secundum eius significatus amplitudinem: quo latissime omnem gradum, & dignitatem significat.